

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра Публічного управління та адміністрування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Демографія та соціально-економічний розвиток
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми: «Економіка»
(назва)

за спеціальністю: 051 «Економіка»
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробник: Отюв Н.Б. Стоволос, к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>Публічного управління та адміністрування</u> (назва кафедри)	протокол від 24 червня 2021 р. № 16	
	Завідувач кафедри	 (підпис) О.П. Славкова (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Отюв (Коваленко Ф.М.)
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Строченко Н.І. Строченко
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Лобляк Т.Т.
(ПІБ)

В.В. Юрахан
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації А.Бар (А.Баранік)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 30.08 2021 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Демографія та соціально-економічний розвиток		
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / Кафедра Публічного управління та адміністрування		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	ОП - «Економіка» Спеціальність – 051 «Економіка»		
5.	Рівень НРК	6 рівень		
6.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається на протязі 1 навчального року в 7 семестрі		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити (120 годин)		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	
		10	8	-
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Стоволос Надія Борисівна		
10.1	Контактна інформація	К.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кабінет 310 е Ел. адреса: stovolos-nb@ukr.net		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Народонаселення це відносно стійка сукупність людей, яка історично та природно формується, безперервно самовідновлюється у процесі відтворення життя. Предметом навчальної дисципліни є процеси та явища, що характеризують кількісні та якісні зміни в людському середовищі, тобто процеси відтворення населення в його суспільно-історичній обумовленості.		
12.	Мета освітнього компонента	Метою є формування у студентів теоретичних та прикладних знань про процеси відтворення населення в його суспільно-історичній обумовленості, а також поглиблення знань стосовно природи соціально-економічних і демографічних процесів. Методологія вивчення дисципліни будується на взаємозв'язку теоретичних питань, практичних навичок, які студенти отримують у результаті лекційних та практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: політекономія, громадянська освіта. 2.Освітній компонент є основою для: економіка праці та соціально-трудова відносини		
14.	Політика академічної доброчесності	Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.		
15.	Посилання на курс у Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3864		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹			Як оцінюється РНД
	ПРН 1 .	ПРН 17.	ПРН 24.	
	Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.	
ДРН 1. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати основні поняття демографії; складові системи демографічних наук; сучасні підходи та методи, що використовуються у цій системі знань, зокрема щодо аналізу та прогнозування демографічних подій і явищ.	x			Тести множинного вибору
ДРН 2. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати методи проведення демографічних досліджень в управлінні соціально-економічними системами; компоненти і принципи демографічної політики; взаємозв'язок і взаємообумовленість демографічного та соціально-економічного розвитку, його сучасні тенденції.	x		x	Тести множинного вибору
ДРН 3. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде вміти застосовувати демографічні знання; визначати стан і динаміку населення	x	x		Тести множинного вибору

(природний рух, міграційні процеси, якість населення тощо), соціально-економічні закономірності змін у його параметрах.				
ДРН 4. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде визначати чинники та закономірності відтворення населення на основі врахування біологічних, економічних, соціальних, географічних чинників і умов; використовувати методи проведення демографічних досліджень; застосовувати методи аналізу та прогнозу демографічних подій і явищ; визначати напрями демографічної політики, застосовувати відповідні соціальні технології.	х	х	х	Тести множинного вибору, розрахункове завдання, ессе

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Самостійна робота	Рекомендована література ²
	Аудиторна робота	Лк	П.з / семін. з		
Тема 1. Демографія як наука 1. Об'єкт та предмет демографії, її структура та методи 2. Демографія та інші гуманітарні науки 3. Історія демографічної думки	2			22	4, 14
Тема 2. Облік та чисельність населення 1. Визначення чисельності населення 2. Формування обліку населення 3. Загальні переписи населення 4. Поточний облік населення 5. Чисельність населення землі	2	2		20	4,11,12
Тема 3. Демографічний склад населення 1. Статевий склад населення 2. Віковий склад населення 3. Родинний склад населення	2	2		20	8,11,12
Тема 4. Міграції і відтворення населення 1. Міграція як механічний рух населення 2. Роль міграції в заселенні землі 3. Міграції і природне відтворення населення	2	2		20	8,13
Тема 5. Нації та релігії в розвитку народонаселення 1. Різноманіття народів в історії людства 2. Сучасні народи і демографічний розвиток 3. Релігія в розвитку народів 4. Релігії і демографічні процеси	2	2		20	8,12,14
Всього за семестр	10	8		102	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - виконання тестів множинного вибору	6	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу	24
ДРН 2.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - виконання тестів множинного вибору	4	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до представлення практичних завдань;	26
ДРН 3.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем	4	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до представлення практичних завдань;	26

	- виконання тестів множинного вибору			
ДРН 4.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - виконання тестів множинного вибору - написання есе	4	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до представлення практичних завдань;	26
Всього годин		18		102

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Есе	20/20%	До 13 тижня
2.	ІРЗ 1 (індивідуальне розрахункове завдання)	10/10%	До 7 тижня
3.	ІРЗ 2 (індивідуальне розрахункове завдання)	15/15%	До 13 тижня
4.	Тестування	55/55%	Протягом семестру

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Есе	<12 балів	12-14	15-18	19-20
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
ІРЗ 1	<5 балів	5-6	7-8	9-10
	<i>Завдання не виконано</i>	<i>Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки</i>	<i>Завдання виконано, але існують несуттєві помилки</i>	<i>Завдання повністю виконано. Помилки відсутні</i>
ІРЗ 2	<7 балів	7-9	10-12	13-15
	<i>Завдання не виконано</i>	<i>Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки</i>	<i>Завдання виконано, але існують несуттєві помилки</i>	<i>Завдання повністю виконано. Помилки відсутні</i>

5.2. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot)	По закінченню кожної теми
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Письмовий зворотний зв'язок на есе	Протягом 1 тижня після виконання
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна література

1. Богоявленська Ю.В. Формування демографічної стратегії розвитку України [Текст] / Ю.В. Богоявленська // Видавництво ЖДТУ (м. Житомир), „Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки”. – №3 (41). – 2017. – С. 130–136.
2. Волгин Н.А. Демография [Текст]: Учебник / Н.А. Волгин, И.Н. Веселкова, Н.В. Зверева, М.Г. Мдинарадзе, А.Д. Назаров. – М.: РАГС, 2003. – 384 с.
3. Демография [Текст]: Учебник / Под. общ. ред. Н.А. Волгина. – М.: Изд-во РАГС, 2013. – 384 с.
4. Дорошенко Л.С. Демографія [Текст]: Навч. пос. для студ. вищих навчальних закладів / Л.С. Дорошенко. – К.: МАУП, 2015. – 112 с.
5. Лібанова Е.М. Ринок праці: соціально-демографічні аспекти [Текст] / Е.М. Лібанова. – К., 2016. – 132 с.
6. Либанова Е.М. Продолжительность жизни населения (опыт комплексного регионального исследования) [Текст] / Е.М. Либанова. – К.: Наук, думка, 2019.
7. Медков В.М. Демография [Текст]: Учебник / В.М. Медков – 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 683 с. – (Высшее образование).
8. Медков В.М. Демография [Текст]: Учебное пособие / В.М. Медков. – Серия «Ученики и учебные пособия». – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2017. – 448 с.
9. Міграційні процеси в сучасному світі [Текст] (Світовий, регіональний та національний виміри / За ред. Ю. Римаренка. – К.: Довіра, 2018. – 912 с.
10. Мірно Н. Трансформація демографічних процесів [Текст] / Н. Мірно // Україна: аспекти праці. – 2018. – №7.
11. Муромцева Ю.І. Демографія [Текст]: Навчальний посібник / Ю.І. Муромцева. – К.: Кондор, 2016. – 300 с.
12. Стеценко С.Г. Демографічна статистика з основами демографії [Текст]: Підручник / С.Г. Стеценко. – К.: Вища школа, 2015. – 415 с.
13. Стешенко В. Демографічні перспективи України до 2026 року [Текст] / В. Тешенко, О. Рудницький – К., 2019. – 56 с.
14. Харченко Л.П. Демография [Текст]: Учебное пособие / Л.П. Харченко. – М.: ОМЕГА-Л, 2017. – 351с.

Допоміжна література

1. Закон України “Про Всеукраїнський перепис населення” від 19 жовтня 2000 р.
2. Борисов В.А. Демография [Текст]: Учебник для ВУЗов / В.А. Брисов. – М., 2019.
3. Вандескрик К. Демографический анализ [Текст] / К. Вандескрик. – М., 2015. – С. 30–32, 41.
4. Власюк О.С. Индекс людського розвитку: досвід України [Текст] / О.С. Власюк, С.І. Пирожков – К., 2005. – 84 с.
5. Статеві-віковий склад населення України за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року [Текст]. – К.: Держкомстат України, 2003.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Максимовича. – Режим доступу: <http://www.lib-gw.univ.kiev.ua>.
7. Офіційний сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби. – Режим доступу: <http://guds.gov.ua/govservice/control/uk/index>.
9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України. – Режим доступу: <http://profy.nplu.org/lsite/fi>.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП Економіка

(назва)

(ПІБ)

Лобедиса Т.

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Викладач кафедри публічного управління та адміністрування

Маш / О. В. Журав